

 SAGA
EGMONT

TARU & TARMO
VÄYRYNEN

JÄÄSILMÄ

VUORILEIJONAN VARJO 4

Taru Väyrynen

Tarmo Väyrynen

Jääsilmä

SAGA Egmont

Jääsilmä

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1998, 2021 Taru Väyrynen, Tarmo Väyrynen and SAGA
Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726950779

1st ebook edition
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Luku 1

Memnon linnanpihan yöllistä rauhaa rikkoivat vain vartijan askeleet, kun hän verkkaan kiersi reittiään. Vartija oli nuori poika, Eilena nimeltään, ja hän oli kuulunut Vuorimaan kuninkaan Karetan joukkoihin vasta vähän aikaa. Sotilaaksi hän oli ryhtynyt, koska se tuntui ammasteista miehekkäimmältä, ja palveluspaikkoja oli tarjolla runsaasti. Vuorimaassa oli noin kolmekymmentä päällikköä, joilla oli oma sotajoukko. Lisäksi oli Vuorimaan armeija, mutta sen ylipäällikkö Verraka oli kuuluisa ankaruudestaan, ja kuri oli kova. Eilena oli hakeutunut Memnoon kuninkaan palvelukseen, koska siellä varusteet olivat komeammat kuin missään muualla, ja työ oli vaaratonta. Vuorimaan sisällissota oli enää vain muisto. Silloin tällöin oli vaisuja kapinahankkeita, mutta niihin ei kuninkaan sotilaiden tarvinnut puuttua, armeijan ylipäällikkönä Verraka hoiti kurinpalautuksen.

Myös rajoilla vallitsi rauha, vaikka sekään ei ollut täysin rikkumatonta. Kaikki rajanaapurit kokeilivat aina joskus armeijan kykyä puolustaa alueita, ja merirosvot hyökkäilivät rannikolla. Onneksi Verrakaa pelättiin, ja Vuorimaan armeijan sotilaat olivat tunnettuja rohkeudestaan ja hyvästä taistelukunnostaan. Varsinaista armeijaakin arvostetumpia olivat Verrakan henkilökohtaiset joukot. Niillä oli paras koulutus, ja ne lähetettiin kaikkein vaarallisimpiin tehtäviin.

Verrakan henkilökohtaisten joukkojen sotilaista huomasi, että he olivat tietoisia maineestaan. Liekinpunaisissa puvuissaan ja pronssinvälkkeisissä

panssareissaan he kulkivat Karetankin sotilaiden ohi melkein ylimielisen näköisinä. Heitä majaili nyt linnan alakerrassa, sillä päivällä oli ollut päällikköjen kokous, ja monen muun tavoin Verrakakin yleensä jäi sen päätyttyä yöksi Memnoon, jossa asioiden käsittelyn jälkeen nautittiin ruokaa ja varsinkin viiniä. Verraka tapasi majoittua vaimonsa ja lastensa kanssa pieneen, hiukan syrjässä sijaitsevaan taloon. Sen oven luona paloi edelleen soihtu, jonka hän sammuttaisi tullessaan. Hän oli varmaan vielä kuninkaan seurassa tämän yksityistiloissa. Yleisen puolen sali, jossa päälliköt olivat istuneet iltaa, oli jo pimeänä.

Eilenan kädessä heilui lyhty, jonka valo ylty tuskin parin askeleen päähän. Reitti oli kuitenkin tuttu, eikä ollut mitään syytä olettaa, että pihan varjoissa liikkuisi asiattomia. Portit olivat kiinni, ja niitä vartioitiin. Eilena lähti silti velvollisuudentuntoisesti tarkistamaan asiaa huomattessaan Verrakan yksityisasunnon luona liikehdintää. Kun hän lähestyi taloa, hän arveli luulleensa ihmishahmoksi vain varjoa, jonka soihdun valo oli luonut oven lähellä kasvavasta puusta. Hän kummastui huomattessaan, että alakerran ikkunaluukut olivat kiinni. Oli outoa, että joku sulki ne lämpimänä kesäyönä. Hän sai kuitenkin muuta ajateltavaa, sillä kaksi naista tuli päärakennuksen takaovesta pihalle. Hän tunnisti heidät auttajanaisiksi, jotka tavattiin hakea mukaan synnytyksiin. Kuninkaan luona vierailevan sirpiläisen parantajan vaimon aika oli tainnut tulla täyteen.

Eilena lähti päärakennusta kohti kuullakseen mahdollisia uutisia ja vähän jutellakseen. Yksinäinen öinen kierros pitkästyi. Auttajanaiset istuivat seinän vieressä penkillä. Eilena pysähtyi heidän luokseen.

- Olette varmaan kunnioitetun parantajan Ramun kunnioitetun vaimon Miiman synnytystä avustamassa,

hän sanoi.

- Siksi meidät kutsuttiin, vanhempi nainen sanoi narkästyneellä äänellä. - Ja nyt hänen miehensä ei anna meidän olla sisällä. Hän sanoo auttavansa itse vaimoan, ja meidän on vain tuotava pesuvedet ja pyyhkeet sitten kun hän käskee.

- Millään ei ole enää väliä, nuorempi vahvasti paheksumistaan peittelemättä. - Entisinä aikoina ei kunniallinen mies tullut synnytyshuoneen lähellekään.

- Kuninkaamme Kareta on ollut mukana kunnioitetun kuningattaremme Lisin jokaisessa synnytyksessä, Eilena sanoi. - Minusta se tuntuu oikealta. Olen ajatellut, että sitten aikanaan itsekin ...

Vanhempi auttajanainen vaiensi hänet tuhahtamalla pilkallisesti.

- Kuninkaat ja vieraat parantajat tehköt mitä vain, mutta jotain säädylisyyttä täytyy sentään säilyttää, hän sanoi ankarasti. - En suostu koskaan päästämään tavallista vuorimaalaista miestä katsomaan naisen vaikeita hetkiä.

Eilena aikoi vastata, mutta sirpiläinen parantaja tuli ovelle taluttaen vaimoan. Vaimo liikkui hitaasti ja vaivalloisesti, ja auttajanaiset nousivat kauhistuneina ja juoksivat vastaan.

- Emme tarvitse teitä vielä, me vain kävelemme vähän, parantaja sanoi. - Liikkeellä oleminen auttaa Miimaa tässä vaiheessa.

Vaimo oli hyvin nuori. Hänellä oli pitkät, kullanpunaiset hiukset, ja hän yritti järjestää niitä pois kasvoiltaan. Hänen kevyt, nilkkoihin ulottuva mekkonsa valui pyöreän, kiinteän vatsan yli. Hänellä oli selvästi vaikea olo, mutta hänen kasvoilleen nousi pieni hymy.

- Ramu, auttajanaiset ovat kovin huolissaan minun takiani, hän sanoi.

- Älä nyt ajattele heidän huoltaan, parantaja sanoi. - Heillä on omat tapansa, enkä voi tällaisella hetkellä alkaa selittää heille, miksi sinun on hyvä liikkua. Pidä lujasti kiinni minusta, ja kuljetaan varovasti.

He etääntyivät hitaasti, ja naiset tuijottivat paheksuvasti heidän menoaan.

- Viedä nyt vaimo ulos kävelemään tuossa kunnossa, vanhempi heistä sanoi. - Ja sitten väitetään, että hän on pätevimpiä ja osaavimpia nykyisin elävistä parantajista.

- Kuningas arvostaa häntä, Eilena puolusti.

- Hän on kuninkaan ja kuningattaren nuoruudenystävä, toinen auttajanainen sanoi. - Siksi hän on täällä vieraana, ja oli niin ajattelematon, että jätti kotimatkan kovin myöhäiseksi. Sitten oli melkein kuukauden ajan ankaraa tuulta, ja laivat eivät purjehtineet. Sen jälkeen synnytys oli jo niin lähellä, että heidän oli jäätävä tänne sitä odottamaan. Onko sellaisella miehellä muka parantajan ymmärrystä?

Eilenan olisi pitänyt taas lähteä liikkeelle, mutta oli mukavampaa istua juttelemassa.

- Kuuleeko parantajan vaimo todella ajatuksia? hän kysyi.

- Kaikkien arkojen väitetään kuulevan, vanhempi naisista totesi. - Sinä olet selu, te tietenkin uskotte sen. Tehän pidätte tuon sirpiläisen parantajan vaimon vanhempaa sisarta, kunnioitetun Enkalan leskeä Oosaa, oikein jumalattarena. Me arriitit emme pidä arkoja muita ihmisiä kummempina.

- Ovat he monella tapaa erilaisia kuin muut, nuorempi auttajanainen sanoi juoruilunhaluisesti.

Hän alensi ääntään siitä huolimatta, että sirpiläinen parantaja ja hänen vaimonsa jo olivat kaukana.

- Tiedättehän, että Oosalla on poika, joka on sokea, hän supatti. - Jos arka synnyttää poikalapsen miehelle,

joka ei kuulu arkoihin, poika on aina sokea.

Auttajanainen tuntui melkein iloitsevan sirpiläisen parantajan ja hänen nuoren vaimonsa lasta uhkaavasta vajavuudesta. Eilena ei halunnut kuunnella sellaista. Hän sanoi, että hänen piti jatkaa matkaa, ja lähti sitten liikkeelle. Hänellä oli masentunut olo, kun hän tavoitti pihalla kävelevän pariskunnan.

- Vartija, ehtisitkö tulla vähäksi aikaa meitä auttamaan, parantaja pyysi. - Miiman olisi helpompi kävellä, jos sinä tukisit häntä toiselta puolelta.

- Autan mielelläni, mutta eikö se ole sopimatonta? Eilena kysyi. - Eikö ole parempi, jos haen toisen auttajanaisista?

Parantajan vaimo katsoi Eilena vetoavasti ja hymyili hiukan hämillään.

- He hermostuttavat minua, hän sanoi. - He ajattelevat mitä kaikkea ikävää synnytyksessä voi tapahtua. En jaksa kuunnella sellaisia ajatuksia.

Eilenan mielestä se oli ymmärrettävää, ja hän tarjosi käsivartensa. Nainen tukeutui siihen voimakkaasti. Välillä hän pysähtyi ja vaikutti tuskaiselta. Parantaja asetti kätensä hänen vatsalleen ja sanoi rohkaisevasti: - Kipu tulee tiheämmin ja kestää pitempään. Kohta saat pojan viereesi.

- Voiko tietää, että se on poika? Eilena kummasteli.

- Miima tietää, Ramu sanoi.

Parantajan vaimo vilkaisi Eilena huolestuneena.

- Ramu, hän on pahoillaan, koska kuuli naisilta tuolla, että pojasta tulee sokea, hän sanoi. - En jaksa selittää, mutta koeta sinä kertoa hänelle, ettei se ole kauheaa.

- Ajattele nyt vain itseäsi, Miima, Ramu sanoi. - Tiedän, että arat ottavat aina huomioon muiden tunteet, mutta ei ole sellaisen aika.

Miima oli kuitenkin toista mieltä ja yritti sitten itse selittää, kun aviomies ei siihen ryhtynyt.

- Ihmisethän ovat joka tapauksessa kovin puutteellisia, hän sanoi. - Niitä ominaisuuksia, jotka puuttuvat kaikilta, ei vain huomata edes kaivata. Jos jollain ei ole sellaista, mikä useimmilla on, häntä pidetään vammaisena. Mutta jonkin aistin puuttuminen on kuitenkin vähäistä todella suuriin vajavuuksiin verrattuna.

Miima pysähtyi, kipu tuli taas. Eilena ajatteli, ettei osannut kuvitella juuri mitään pahempaa kuin sokeus. Miima katsoi häntä ja yritti kesken kipunsakin hymyillä.

- On olemassa paljon pahempaa, hän sanoi. - On ihmisiä, jotka syntyvät itsekkäiksi, ja sellaisia, jotka eivät osaa tuntea sääliä. Ne ovat kauheita vammoja.

Mietittyään asiaa hetken Eilena oli samaa mieltä. Esimerkiksi Leoni oli sokeudesta huolimatta arvostettu laulun tekijä, menestyvä merikauppias ja lisäksi miellyttävä ihminen. Verraka taas ei tuntenut sääliä, ja oli julma ja ylimielinen. Hänen kerrottiin myös olevan varsinkin humalassa niin riidanhaluinen, että läheisimmätkin ystävät joutuivat pelkäämään häntä. Tietysti sellainen luonne oli pahempi vamma kuin sokeus.

Miima otti pari epäröivää askelta.

- Älä ajattele Verrakasta noin, hän sanoi. - Verraka ei ole julma eikä ylimielinen, ja hän kärsii siitä, ettei aina pysty hillitsemään itseään.

He kulkivat hitaasti ja joutuivat pysähtymään yhä useammin ja pidemmiksi ajoiksi. Lopulta Ramu sanoi: - Nyt mennään sisään. Lapsi syntyy aivan kohta.

Kun he lähestyivät ovea, auttajanaiset nousivat penkiltä ja juoksivat vastaan.

- Menkää lämmittämään pesuvettä ja tuokaa valmiiksi pyyhkeitä, Ramu sanoi. - Odottakaa sitten ulkona. En halua teitä huoneeseen, autan itse Miimaa.

- Mutta kunnioitettu, vanhempi auttajanainen sanoi äänessään peittelemätöntä kauhua. - Vaimoasi täytyy jo tukea molemmin puolin, etkä voi antaa vartijan taluttaa häntä synnytyshuoneeseen saakka.

- Tietenkin voin, Ramu sanoi kärsimättömästi.

- Mutta vartija on mies, nuorempi parahti. - Aviomiehenkään läsnäolo synnytyshuoneessa ei ole sopivaa edes vaikka hän olisi parantaja, ja tuo sotilas on vaimollesi täysin vieras.

- Hän kuitenkin tulee kanssamme, ja te menette lämmittämään vettä, Ramu sanoi.

Eilena ei voinut pidättää hymyään nähdessään naisten paheksuvat ilmeet ja heidän vihaiset liikkeensä, kun he kääntyivät pois. Mutta sitten Miima äännähti valittavasti, ja nuori sotilas otti huolestuneena tukevamman otteen hänen käsivarresta.

- Ramu, minua pelottaa, Miima sanoi. - Tuleeko tämä vielä paljon pahemmaksi?

Parantaja silitti hellästi vaimonsa hiuksia.

- Koska kuulet ajatukseni, tiedät tietenkin, että olen huolissani, hän sanoi. - Olet kovin hentorakenteinen, ja lapsi vaikuttaa isokokoiselta. En voi luvata, etteikö olisi vielä vähän vaikeampaakin, mutta se ei kestä kauan.

Miima yritti hymyillä ja sanoa jotain, mutta ei jaksanut. Ramu ja Eilena auttoivat hänet huoneeseen ja laskivat hänet varovasti vuoteelle.

- Riisu hänen kenkensä, Ramu pyysi. - Sitten voit lähteä. Kiitos avustasi.

- Niin, kiitos, Miima sanoi heikosti. - Ajattelet kauniita ja myötätuntoisia ajatuksia. Olen iloinen siitä, että kävelit kanssamme.

Eilena tuli ulos ja jatkoi hyvällä mielellä kierrostaan. Yö oli lämmin ja kaunis, taivaalla loistivat tähdet, ja uusi elämä oli syntymässä. Rosmariini tuoksui voimakkaasti,

kun hän vahingossa liikautti pensaan oksia ohi kulkiessaan. Hän ajatteli, että sanoivatpa auttajanaiset mitä hyvänsä, hän kyllä haluaisi olla vaimonsa mukana sitten kun tämä saisi lapsen. Oli tuntunut niin hyvältä nähdä miten Ramu silitti Miiman hiuksia. Juuri sillä tavalla miehen piti olla vaimonsa tukena.

Verrakan perheen majapaikan suljetut ikkunaluukut kiinnittivät taas Eilenan huomion. Niiden välistä tuikki kirkas valo, kuin koko alakerta olisi varustettu suurin soihtuin juhliä varten. Ei siellä kuitenkaan voinut juhliä olla, siellähän nukkuivat Verrakan neljä lasta ja näiden äiti Liia, joka odotti viidettä aivan viimeisillään.

Eilena ajatteli, että Verrakasta kerrotut asiat olivat ristiriitaisia. Hänen tiedettiin olevan hyvin kiintynyt lapsiinsa, ja vaimoan hän kohteli paremmin kuin monet päälliköt. Sotilaat pitivät häntä ankaruudesta huolimatta oikeudenmukaisena. Hän oli kuitenkin tehnyt kammottavia tekoja. Päälliköt tietenkin tappoivat taisteluissa vastustajia niin kuin muutkin sotilaat, mutta useimmat käskivät alaistensa hoitaa taistelujen jälkeen tehtävät ikävät ja likaiset surmatyöt. Verraka ei toiminut niin. Paulokan perheenkin hän oli sisällissodan aikana surmannut henkilökohtaisesti, vaimon, pikkutyöt ja poikavauvan. Miltähän Paulokasta oli tuntunut tänään päällikköjen kokouksessa? Kerrottiin, että hän oli joutunut istumaan Verrakaa vastapäätä.

Päärakennuksen leveille portaille tuli soihtua kantava palvelija. Eilena päätteli, että joku myöhäisistä vieraista oli poistumassa. Ovesta tulikin kohta Vuorimaan kuningatar Lis, joka saattoi Leonia ja hänen vaimoan Sirenaa. Eilena tiesi velvollisuutensa, ja lähti portaita kohti jo ennen kuin Lis kutsui häntä viittaamalla kädellään.

- Saata kunnioitetut vieraat portille, Lis käski.

- Hankinko saattajan myös perille asti Memnon kaupunkiin? Eilena tiedusteli. Leonilla oli siellä asunto pääkaupungissa käyntejä varten, vaikka hänen varsinainen kotinsa oli viinitilalla Selovuorten juurella.

- Emme oikeastaan tarvitsisi saattajaa edes portille, Leoni sanoi. - Olet turhan muodollinen, Lis. Ei täällä nyt ole ketään katselemassa, osoitatko meille arvomme mukaista huomaavaisuutta.

- Sellainen tulee tavaksi, Lis sanoi. - Tiedän kyllä, että sinä ja Sirena ette ole niitä, jotka vaativat turhia eleitä.

Sirena kääntyi vartijan puoleen.

- Joko kunnioitettu Miima on synnyttänyt? hän kysyi.

- Tietojeni mukaan ei, Eilena sanoi.

Sirena katsoi Lisiä.

- Pitäisikö minun jäädä? hän kysyi. - Jos menisin tarjoamaan apuani?

Lis naurahti.

- Ramu ei huolinut sinne edes Oosaa, joka on taitava kätilö ja Miiman isosisko, hän sanoi. - Tiedän, että olet yhtä osaava ja arvostettu niissä asioissa kuin Oosa, mutta myös Ramulla on kaikki tarpeelliset taidot.

- Niin kai, Sirena sanoi. - Tuntuu vain oudolta, että siellä ei ole naisia.

- Ramu osaa parhaiten tukea Miimaa, Lis sanoi. - Mene sinä rauhassa nukkumaan. Niin minäkin aion tehdä. Kareta, Verraka ja Serra pohtivat varmaan aamuun asti huoliaan. Sanotaan viinin ilahduttavan mieltä, mutta ainakin Karetan se nykyisin synkistää.

Eilena kulki Leonin ja Sirenan edellä portille. Sen luona puoliunessa torkkunut mies oikaisi itsensä kiireesti ja avasi pienen sivuoven.

- Susia saattaa olla liikkeellä, kunnioitettu, hän sanoi Leonille. - Haluatko sotilaan mukaan?

- Taitan jostain tukevan kepin, Leoni sanoi. - Sudet hätistelevät harvoin ihmistä, mutta ehkä Sirena tuntee olonsa turvallisemmaksi niin.

- Ja minäkö pelkäisin sinun seurassasi, Sirena sanoi. - Sinähän karkotat sudet pelkällä äänelläsi.

- Jotain hyötyä laulajan taidosta on, Leoni sanoi.

Vartija sulki portissa olevan pienen oven heidän jälkeensä ja hymyili Eilenalle.

- Kunnioitettu Leoni ja hänen vaimonsa vaikuttavat niin onnellisilta, hän sanoi. - Tuntuu hauskalta nähdä sellaista. Tänäinkin kuninkaan luota on poistunut toinen toistaan riitaisamman näköisiä pareja. Miehet ovat olleet juovuksissa ja naiset vihaisia.

- Kunnioitettu Leoni on selu, Eilena sanoi, ylpeänä omasta kansanryhmästään. - Selu kohtelee aina naista huomaavaisesti, ja selujen tavoista poiketen Leoni on kohtuullinen juomisessaan.

Hän jatkoi kierrostaan ja tuli taas päärakennuksen taakse. Äkkiä hän hätkähti kuullessaan kummallisen äänen. Se tuli Verrakan ja hänen perheensä majapaikasta. Oli kuin jotain raskasta olisi kaatunut, ja kun Eilena kääntyi katsomaan, hän näki ikkunaluukun lennähtävän auki. Siitä roihahtivat ulos liekit ja sakea savu.

Pieneksi hetkeksi Eilena lamaantui. Sitten hän lähti juoksemaan kohti päävartiota. Nuokkuvat sotilaat ponnahtivat ylös, kun hän syöksyi sisään, ja kun hän sai hengästyneenä esiin sanan tulipalo, vartiopäällikkö kuulutti hälytyksen.

Tulipalo kuului kesän ja kuivan ajan suuriin vaaroihin. Talvella huoneita lämmitettäessä palonalkuja oli useammin, mutta kesällä irti päässyt tuli levisi helteen kuivattamissa rakenteissa ja kasvustoissa tuhoisalla voimalla. Kokenut vartiopäällikkö oli kuitenkin heti

tehtäviensä tasalla. Sammutusketju käynnistyi, ja vesiastiat lähtivät kulkemaan kaivolta kohti palopaikkaa. Talon pelastamiseksi ei mitään ollut enää tehtävissä, mutta palon leviäminen piti estää.

- Miksi ikkunaluukut ovat kiinni? joku huusi.

- Nehän on suljettu ulkoapäin, toinen ihmetteli.

Yleensä luukut suljettiin ulkopuolisella salvalla vain kun talo oli asumaton.

- Ovikin on teljetty ulkoa, raivokas miesääni huusi. -

Tämä on tuhopoltto. Heidät on suljettu sisään kuolemaan.

Mies oli Verrakan henkilökohtaisten joukkojen tärkein alipäällikkö Rota, joka tarvittaessa toimi päällikön sijaisena. Hän riisui viittansa, kasteli sen vesiastiassa ja kietoi sen märkänä ylleen. Sitten hän tempasi oven auki ja syöksyi savun sekaan. Hän palasi hetken kuluttua yskien, lapsi sylissä. Yksi naisista tuli ottamaan pienokaisen häneltä.

- Verrakan nuorin poika, joku sanoi.

Lasta pitelevän naisen ympärille kerääntyi nopeasti ryhmä avuliaita hoitajia. Heidän oli kuitenkin pian pakko myöntää, että mitään ei enää ollut tehtävissä, pienokainen oli kuollut.

Pari sotilasta oli noudattanut Rotaan esimerkkiä, ja molemmat saivat tuotua ulos yhden lapsen. Näidenkään elvyttäminen ei onnistunut.

- He kuolivat, koska eivät päässeet ovesta, toinen sotilaista sanoi. - He olivat yläkertaan vievien portaiden luona, varmaan he yrittivät pelastautua sitä kautta, mutta tukehtuivat savuun.

Palo yltyi, ja liekit löivät ulos avatusta ovesta. Kukaan muu ei enää uskaltanut sisään, mutta Rota kasteli taas vaatteensa ja juoksi palavaan taloon. Kun hän tuli takaisin, hän kantoi Verrakan vanhinta tytärtä, hentoa yhdeksänvuotiasta, joka yhä puristi nukkea syliinsä. Kun

tämäkin lapsi todettiin kuolleeksi, Rotaa vajosi istumaan maahan ja itki. Liekit kohosivat tummaa yötaivasta kohti, ja sakea savu sai Eilenan silmät kirvelemään.

Luku 2

Pienin kuninkaan yksityistilojen seurusteluhuoneista oli pyritty tekemään mahdollisimman kodikkaaksi puisin huonekaluin, matoin ja seinävaattein. Kareta ja Lis tapasivat vastaanottaa siellä läheisimmät vieraansa. Huoneeseen tultiin suuremmasta seurusteluhuoneesta, joka oli julkisiin tilaisuuksiin tarkoitetun salin takana linnan toisessa kerroksessa. Suuremmasta seurusteluhuoneesta pääsi myös kuningasparin makuuhuoneeseen.

Kareta oli yksinkertaisissa vaatteissa, jollaisia hän mielellään käytti kotioloissa. Serra totesi hymyillen, että kuninkaan asun perustana oli selujen paita. Se oli tiivistä, värjäämätöntä pellavakangasta, hihaton ja polviin ulottuva. Serralla oli itselläänkin samanlainen vaate runsaasti kirjaillun tummansinisen viittansa alla, mutta vain alempiarvoinen selu olisi saattanut julkisuudessa käyttää sitä päällysvaateen tavoin. Verraka taas oli tavanomaiseen tapaansa täydessä ylipäällikön asussa. Hänellä oli ollut mukanaan jopa kypäränsä ja miekkansa, mutta ne hän oli riisunut virallisen päällikköjen kokouksen päätyttyä. Nyt hän oli avannut kultakoristeisen rintapanssarinsa hakasetkin voidakseen istua mukavammin.

Verrakan liekinpunainen lyhyt mekko paljasti reisien ja käsivarsien voimakkaat lihakset, ja hänen vaaleat hiuksensa kihartuivat huomiota herättävän kaunispiirteisten kasvojen ympärille. Serra ymmärsi hyvin, miksi taiteilija oli halunnut mallikseen juuri

Verrakan, kun oli teetetty Ukkosjumalan patsaita julkisiin tiloihin. Verraka oli kuin taideteos.

Serralla oli selulle tyypilliset hiukan punertavat, runsaat hiukset ja pörröinen parta. Hän oli yhtä kookas kuin Verraka, mutta ylellisistä vaatteistaan huolimatta hän vaikutti aina jotenkin rähjäiseltä. Vaatteiden arvokkaaseen kantamiseen ja näyttävään esiintymiseen hänen kärsivällisyytensä ei riittänyt. Hänessä oli jäljellä Selovuorilla asuvan vastarintamiehen hurjuutta, jota Karetakin oli saanut pelätä ennen Vuorimaan kansanryhmien yhdistymistä. Nyt näillä kaikilla oli omat edunvalvojansa. Kareta kuninkaana kuului entisiin ylempiin, ja alakuninkaina olivat selujen, arriittien ja launien edustajat.

Kareta liikahti levottomasti.

- Olemme viettäneet iltaa ystävien kesken viihtyäksemme ja rentoutuaksemme, hän sanoi. - Mutta nyt kun vain me kolme enää olemme tässä, haluaisin ottaa esiin ikävät asiat.

- Jospa jättäisimme ne huomiseen, Verraka ehdotti. - Päässäni on sen verran viininhuurua, etten usko pystyväni keskustelemaan kovin viisaasti.

- Minä olen jo huomenna Selovuorilla matkalla kohti Kiiran kaupunkia, Serra sanoi. - Jos minun pitää kuulla asiasi, Kareta, sinun on puhuttava nyt.

Serran asenne sekä kuningasta että ylipäällikköä kohtaan oli hieman isällinen. Nämä olivat saavuttaneet korkean asemansa hyvin nuorina, ja varsinkin aluksi hän oli opastanut heitä melkein kuin lapsia. Kymmenen vuoden ikäero oli merkinnyt todella paljon silloin, kun hallitseva kuningas oli ollut seitsemäntoistavuotias. Ero ei enää ollut niin ratkaiseva, mutta Serra koki yhä Karetan ja Verrakan opastettaviksi nuorukaisiksi.

- Haluan puhua juuri teille kahdelle, Kareta sanoi. - Olette ainoat, joihin voin täysin luottaa.

Serra naurahti.

- Jos tarkoitat luottamuksella uskoa tottelevaisuuteen, voit luottaa vain Verrakaan, hän sanoi. - Minulle ovat selut aina etusijalla ja Vuorimaa kokonaisuutena vasta toisella. Minun jumalanikaan ei ole sinun Ukkosjumalasi, vaan selujen Kiira.

- Luotankin rehellisyyteesi, Serra, Kareta sanoi. - Jos vastustat minua, teet sen avoimesti ja suostut neuvottelemaan. Ja vaikka eri nimillä luultavasti tavoitellaan samaa jumalaa, me ymmärrämme toisiamme ainakin puhuessamme Koorasta, jonka minä olen lapsena oppinut tuntemaan, ja jonka tahtoa Kiira on teille seluille opettanut.

- Halu noudattaa Kooran tahtoa ilmeisesti yhdistää meitä kaikkia kolmea, Serra totesi. - Jos en käsitä väärin, Koora ei ole sinullekaan vieras, Verraka.

Verraka hymähti.

- Puhut Karetan armeijan ylipäällikölle, jonka tehtävä on johtaa sotaretkiä ja sisäisiä kurinpalautuksia, hän sanoi. - Koora on jumala, joka kieltää ihmistä tappamasta toista ihmistä. Mietin Kooraa ja haluaisin uskoa häneen, en kiistä sitä. Mutta minun entiset, nykyiset ja tulevat tekoni ovat Kooran tahdon vastaisia, eikä röyhkeyteni riitä siihen, että turvaisin jumalaan, jonka tahtoa en noudata.

- Toimit minun valtani turvaamiseksi, Kareta sanoi. - Tekosi ovat minun vastuullani.

- Minä kuitenkin toteutan ne, Verraka huomautti. - Et voi siirtää minulta muistoja itsellesi etkä voi katsella minun puolestani minun painajaisuniani. Et myöskään voi ottaa minulta minun syyllisyydentunteitani.

Serra nousi ja ravisteli Verrakaa kevyesti hartioista, ystävällisen karhumaisesti.

- Olet tosiaan juonut liikaa viiniä, hän sanoi. - Veljeni Leoni valittaa, että aina juovuksissa alat puhua syyllisyydentunnoista. Reipastu, tehdään jotain. Haluatko painia? Sanovat sinua vahvaksi, mutta vahva olen minäkin.

- Ei, nyt kuunnellaan Karetan asia, Verraka sanoi. - En halua painia kanssasi. En kestä omahyväistä kehuskeluasi, jos sattuisit voittamaan, etkä sinä siedä häviämistä sen paremmin kuin minäkään.

- Solvaat selvästi luonnettani, Serra totesi hyväntahtoisesti naureskellen. - Mutta hyväksyn sen, koska tosiaan olen ylpeä itsestäni enkä pidä häviämisestä. Ei painita, kuunnellaan Karetaa.

Serra asettui takaisin istumaan ja heilautti runsaita hiuksiaan pois silmiltä.

- Oikeastaan arvaan huolesi, Kareta, hän sanoi. - Mietit Temean ympärille kerääntynyttä joukkoa, joka tänään selvästi vastusti sinua melkein kaikessa.

- Niin, Kareta sanoi. - Olin alusta asti tyytymätön siihen, että Temeasta tehtiin arriitteja edustava alakuningas.

- Kukin kansanryhmä valitsee alakuninkaansa itse, Serra huomautti. - Ei heidän valintaansa voi puuttua. Temea oli pakko hyväksyä, vaikka en minäkään hänestä pidä. En yleensä pidä arriiteista, vaikka he kuvittelevatkin olevansa selujen kaltaisia, ja olen kai heidän lauluissaan jonkinlainen sankarikin. Selu tappaa tarvittaessa, mutta arriitit riehuivat sisällissodan aikana kuin lammaislaumaan päässeet sudet.

- Heillä oli syytä katkeruuteen, Verraka sanoi. - Te selut olette aina olleet vapaita vuorillanne, mutta heitä painoi aikaisempi ylempien hallinto hyvin raskaasti. Isäni

alaisetkin olivat arriitteja, ja tiedän, ettei heidän osansa ollut helppo. Kotini, Meiran linna, on rakennettu heidän orjatyöllään. En ihmettelisi, vaikka sen seinät olisivat heidän kirouksistaan saaneet voiman tuhota tulevat asukkaansa.

- Arriiteille on kuitenkin nyt annettu kaikki mahdolliset edut, Kareta sanoi. - Ja Temean rinnalla minua vastustaa avoimesti ainakin yksi entinen ylempikin, Pauloka.

Verraka naurahti kuivasti.

- Tiedät, että hänellä on syynsä, hän sanoi. - Pauloka ei pidä miehestä, joka on armeijasi ylipäällikkönä.

Kareta vilkaisi Verrakaa ja laski sitten katseensa. Verrakan silmät olivat siniset, ja ne olisivat olleet kauniit, mutta hänen tyly ja torjuva ilmeensä sai ne näyttämään jäisiltä.

- Temea saa vastakaikua myös launeilta, Serra sanoi. - Selut taas ovat sinun puolellasi, Kareta, niin kauan kuin minä olen. Minun sotilaani vastustaisivat minua vain jos Oosa käskisi heidän tehdä niin. Mutta sellaista tilannetta ei voi tulla, koska minäkin tottelen Oosaa aina jos hän vain suostuu minua neuvomaan.

- Teidän selujen mielestä Oosa on jumalatar, Kareta sanoi huvittuneena. - En ymmärrä sitä. Minä ja Lis pidämme Oosasta ja olemme iloisia siitä, että hän on poikansa kanssa muuttanut asumaan luoksemme. Mutta hän on ihminen, ja oikeastaan sinäkin tiedät sen. Kun hän jäi leskeksi, pyysit häntä vaimoksesi.

Serra nauroi.

- Selulle asia on päivänselvä, hän sanoi. - Oosa on täysi ihminen, mutta jumalatar toimii hänen kauttaan. Olisin ottanut vaimokseni ihmisen, hänessä olevaan jumalattareen ei kukaan voi kajota.

- En osaa kuvitella Oosaa sinun vaimonasi, Verraka huomautti hymyillen. - Se olisi leijonan ja kauriin

avioliitto.

- Ymmärtäisit paremmin, jos olisit nähnyt Oosan silittelemässä selujen pyhää leijonaa, Serra vakuutti. - Hänen kosketuksensa teki siitä yhtä kesyn kuin Autiomaan kissat.

Hän katsoi Karetaa ja sanoi: - Sinunkin pitäisi pyytää neuvoja Oosalta. Hänen ohjeittensa noudattaminen voi tuntua vaikealta, mutta ne ovat oikeita.

- Vältän menemästä Oosan lähellekään silloin, kun ajattelen Temean ja Paulokan kaltaisia häiriöntuottajia, Kareta sanoi. - Oosa alkaa itkeä kuullessaan ajatuksia, joita hän pitää julmina. En tarvitse hänen neuvojaan, vaan kysyn teiltä kahdelta, mitä meidän pitäisi tehdä.

- Emme voi muuta kuin olla kärsivällisiä, Serra totesi. Kareta pudisti päätään.

- Tuollainen uhma leviää, jos siihen ei puututa, hän väitti.

Verraka nauroi ilottomasti.

- Uhma leviää nimenomaan silloin, jos siihen puututaan, hän sanoi. - Sen verran ymmärrän minäkin, Kareta. Juuri vangitsemiset, mestaukset ja maasta karkotukset lisäävät vihamiehiäsi.

- Verraka on oikeassa, Serra sanoi.

Kareta nousi ja käveli huoneen ikkunan luo, josta näkyi vain pimeyttä. Hän kääntyi ja katsoi ystäviään.

- Olen joutunut pitämään vihamiehiäni kurissa koko sen ajan, minkä olen ollut kuninkaana, hän sanoi. - Tiedän, miten se tehdään. Siinä ei myöntöväisyys auta, se tulkitaan heikkoudeksi.

- Temean et voi kajota, Serra sanoi. - Arriitit olisivat kapinassa saman tien.

- Pauloka on joka tapauksessa saatettava vastuuseen käytöksestään, Kareta sanoi. - Hän saa palata täältä

kotiinsa, mutta sitten sinä, Verraka, haet hänet kuulusteltavaksi.

- Se ei ole järkevää, Verraka sanoi. - Pauloka uhitteli tänään myös minulle, ei vain sinulle. Vaikuttaisi siltä, että minä kostaisin sen ja sinä sallisit minun tehdä niin. Se vähentäisi uskoa sinun oikeudenmukaisuuteesi. Minulta se tietenkin olisi vain sitä, mitä minulta odotetaankin, mutta minusta olisi vastenmielistä puuttua häneen millään tavalla.

- Tiedän sinun tuntevan syyllisyyttä siitä, mitä tapahtui sisällissodan aikana, Kareta sanoi. - Pauloka menetti vaimonsa ja lapsensa. Mutta hän sai pitää henkensä ja päällikön asemansa vain siksi, että hän vannoi tottelevansa minua ja muita hallintoni edustajia. Sotien aikana tapahtuneet asiat on pystyttävä jättämään taakse. Minäkin kohtaan alipäällikkösi Rotaan tuntematta vihaa, vaikka hän surmasi minulle ja vaimolleni läheisen Tessin.

- Rotaa on muuttunut niistä päivistä, Verraka huomautti. - Autiomaan sodan aikana hän ei ollut vielä sen ikäinen, että hän olisi kestänyt asemansa ylipäällikkönä. Hänestä tuntui, että hän ei saanut tukea mistään, ja hän riehui kuin nurkkaan ahdistettu eläin. Luultavasti hän myös oli lähes jatkuvasti humalassa. Hän kertoo juoneensa silloin todella paljon.

- Sotilas ymmärtää ainakin jossain määrin toista sotilasta, joka on tehnyt väärin, Serra totesi. - Se johtuu siitä, että on kokenut samanlaisia paineita ja ollut vaarassa ajautua samoihin tekoihin. Mutta ihmettelen, että myös Ramu pystyy kohtaamaan Rotaan osoittamatta mitään merkkejä vihasta. Ramuhan rakasti Tessiä, ja he olivat menossa naimisiin.

- Olen keskustellut siitä Ramun kanssa, Kareta sanoi. - Ramu vertasi tilannetta siihen, että Tessi olisi joutunut leijonan surmaamaksi. Hänen mielestään ei ole syytä

vihata petoeläintä, joka toimii luontonsa mukaan, eikä ihmistä, josta on tullut tappaja luontonsa tai olosuhteiden takia. Petoeläimen voi lopettaa, jos se on vaaraksi muillekin, mutta ihmistä pitää vain estää tekemästä lisää pahaa. Ja ihmiselle pitää aina antaa mahdollisuus muuttua.

- Ramun suhtautuminen on oikein ja kaunista, Verraka myönsi. - Mutta sellainen ei ole tavallista, eikä sitä voi vaatia keneltäkään. Paulokalla on oikeus vihaansa, ja minun velvollisuuteni on kestää se.

Serra nousi.

- Taidan lähteä nukkumaan, hän sanoi. - Harkitse tarkkaan mitä teet, Kareta. Olen luvannut tukea sinua, enkä kadu lupaustani. Tavallisen kansan olot ovat sinun aikanasasi kohentuneet huomattavasti, siinä suhteessa olet merkittävä uudistaja. Olet myös viime vuosina onnistunut estämään laajat sodat, on ollut vain pieniä kahakoita. Mutta ne keinot, joilla ylläpidät valtaasi, eivät ole paremmat kuin syrjäyttämälläsi kuninkaalla.

Serra käveli ovea kohti.

- Jää tänne yöksi, Kareta pyysi.

- Menen kaupunkiin Leonin luo, Serra sanoi. - Tapaan veljeäni harvoin, ja hän ja Sirena odottavat minua sinne. Älä turhaan kutsu palvelijaa, en tarvitse saattajaa, eikä yöaikaan ole mitään syytä noudattaa muodollisuuksia.

Hän lähti. Kareta katsoi Verrakaa väsynein silmin.

- Serra on oikeassa, olen huono kuningas, hän sanoi. - Kun nousin valtaan, Seloma oli vieressäni ja neuvoi kaikessa. Nyt hän on vetäytynyt Sirpiin ja tutkii Koorasta kertovaa perimätietoa ja vanhoja kirjoituksia. Ratkaisu oli varmaan hyvä hänen kannaltaan, mutta ei minun.

- Seloma oli ylipäällikkö, jonka veroinen minä en pysty olemaan, Verraka totesi. - Kykenen vain johtamaan taisteluja. Ymmärrän raskaan vastuusi ja huolesi, mutta

en osaa neuvoa sinua muuta kuin sanomalla, että sinun pitäisi pyrkiä ratkaisemaan ristiriidat keskustelemalla ja tarvittaessa joustamalla.

- En osaa, Kareta sanoi. - Minusta tuli kuningas, koska olin laillinen vallanperijä, mutta minulla on vain taistelukykyä, enkä sotilaanakaan oikeastaan sovi edes päällikön tehtäviin. Muistathan, että kun olemme johtaneet yhdessä, sinä olet joutunut tekemään päätökset.

Verraka aikoi vastata, mutta ulkoa kuuluva meteli sai heidät hätkähtämään.

- Jossain taitaa olla tulipalo, Verraka arveli.

Hän meni ikkunan luo.

- Se on sielläpäin, missä Liia ja lapset ovat, hän sanoi.
- Käyn katsomassa.

Hän kiinnitti nopeasti rintapanssarinsa hakaset ja heitti päällysviitan hartioilleen. Kareta ei ryhtynyt mitenkään kohentamaan epävirallista asuaan. He kiirehtivät isompaan seurusteluhuoneeseen ja sen kautta suureen saliin. Salissa tuli sotilas heitä vastaan.

- Kunnioitettu Verraka, hän sanoi hengästyneenä. -
Sinun asuntosi on liekeissä.

Verraka lähti juoksemaan, ja Kareta seurasi häntä. Talo roihusi kuin jättiläismäinen soihtu, tuli oli kivunnut seinien köynnöskasveja pitkin ja sytyttänyt kattorakenteet. Vettä kantavat ihmiset keskittyivät rajaamaan paloa ja varjelemaan lähiympäristöä. Verraka syöksyi avonaisen oven luo, josta tuprusi savua. Rotaa kiiruhti hänen luokseen.

- Onko ketään sisällä? Verraka kysyi.

- Liiaa emme löytäneet, Rotaa sanoi.

Verraka kasteli viittansa lähimmässä vesiastiassa. Rintapanssari piti riisua, sillä sen metalli muuttuisi hetkessä polttavan kuumaksi. Hän riuhtaisi sen yltään

avaamatta kiinnityshakasia, joita irtosi ja sinkosi maahan. Sitten hän kietoi märän viitan ympärilleen. Kareta tarttui hänen käsivarteensa ja sanoi: - Ei sinne voi enää mennä.

Verraka tempautui irti kohdistaen Karetaan raivokkaan katseen kuin viholliseen. Pällikkönsä tunteva Rotaa ei yrittänytkään pysäyttää häntä. Verraka juoksi liekkien sekaan ja tuli hetken kuluttua yskien ulos. Hän kasteli viitan uudelleen ja meni takaisin.

- Hän kuolee sinne, Kareta sanoi.

- Häntä ei voi estää, Rotaa sanoi. - Jos yrität sitä tosissasi, hän tappaa sinut.

Verraka tuli toisen kerran ulos tyhjin toimin.

- Näin hänet, mutta hengitykseni salpautuu, hän sanoi.

- Tarvitsen jotain kasvoille.

Rotaa upotti huivinsa vesiastiaan ja ojensi sen sitten märkänä Verrakalle. Verraka meni taas sisään taloon. Hän viipyi kauan, ja palasi kantaen sylissänsä ihmistä, jota ei olisi tuntenut Liiksi, jos ei olisi tiennyt. Sotilaita juoksi heti avuksi, mutta Verraka ei luovuttanut taakkaansa.

- Viedään hänet meidän makuuhuoneeseemme, Kareta sanoi.

Verraka ei tuntunut kuulevan, mutta lähti kohti päärakennusta, ja Kareta ja Rotaa seurasivat häntä. He menivät sisälle, nousivat portaat toiseen kerrokseen ja kulkivat salin läpi sen takana olevaan seurusteluhuoneeseen. Makuuhuoneen ovella tuli Lis vastaan. Hän vilkaisi Liiaa ja kiirehti levittämään vuoteella olevan peitteen suoraksi ja sileäksi. Verraka laski varovasti Liian sen päälle. Sitten hän kääntyi katsomaan Rotaata.

- Missä lapset ovat? hän kysyi.

- He ovat kuolleet, Rotaa sanoi hiljaa. - He ovat kuolleet, kaikki.

Luku 3

Miima ja Ramu tiesivät, että linnan alueella oli tulipalo, mutta heillä oli muuta ajattelemista. Ramu oli pessyt Miiman ja lapsen, ja istui nyt vaimonsa vieressä katselemassa poikaa, joka oli onnistunut saamaan hyvän otteen rinnasta ja söi ensimmäistä ateriaansa.

- Pelkäsin turhaan, Miima sanoi. - Kun lapsi on tässä, alan kohta ajatella, ettei mitään vaikeuksia ollutkaan.

- Siltä useimmista äideistä tuntuu, Ramu sanoi. - Mutta voin jo rehellisesti myöntää, että synnytys ei ollut helppo. Varmaan jokainen mies kärsii tuossa tilanteessa siitä, ettei hän voi ottaa itselleen edes pientä osaa vaimonsa kivuista. Mutta kuka hyvänsä parantaja olisi kyllä ollut huolissaan.

Miima katseli tutkivasti lapsen mustia hiuksia ja tummia silmiä, jotka näkyivät vain pieninä viiruina, kun vauva keskittyi imemiseen.

- Se on sinun näköisesi, Ramu, hän sanoi tyytyväisenä.
- Ihan niin kuin toivoin.

- Onko se sokea? Ramu kysyi hiljaa. - Sen silmät vaikuttavat minusta ihan tavallisilta.

- Ei se näe, Miima sanoi lempeästi. - Ramu, koeta nyt olla surematta sitä. Sanoinhan sinulle heti, että se kuuntelee ääniä, mutta ei näe valoa. Jos arka saa oudon kanssa pojan, se on sokea. Niin ovat myös Oosan ja Vaapun pojat.

- En voi mitään sille, että olen pahoillani, Ramu sanoi.
- Tietysti rakastan lasta juuri sellaisena kuin hän on, ja

varmasti hän löytää paikkansa elämässä, mutta hänelle toivoisi vain hyviä asioita.

- Älä puhu noin, Miima sanoi pyytävästi. - Poika on tarkoitettu juuri tällaiseksi, ja olet vielä iloinen ja ylpeä hänestä. Teitä outoja on joskus niin vaikea ymmärtää. Etkö sinäkään tiedä, miten vajaa jokainen ihminen on? Sitä ei sokeus paljon lisää eikä näkeminen vähennä, vaikka näkisi miten tarkkaan.

Ramu naurahti tajutessaan miten totta Miima puhui. Millainen ihminen tosiaan oli, ja miten hauras oli hänen terveytensä ja henkensä. Eikä ihmisen aisteilla tavoittanut juuri mitään silloinkaan, kun ne toimivat täydellisesti.

- Poika oppii varmaan kuulemaan sinun ja minun ajatukset, Miima sanoi. - Ehkä hän kuulee kaikkien arkojen ajatukset, sillä ainakin Oosan Erina-poika kuulee minun.

Ajatusten kuuleminen oli tietenkin Miiman mielestä hyvin tärkeä taito. Arat sanoivat, että monia asioita ei pystynyt lainkaan selittämään puhumalla, ja sanat tuottivat jatkuvasti väärinkäsityksiä. Ramu mietti, miltä Miimasta mahtoi tuntua, kun hän päivittäin törmäsi puolisonsa kyvyttömyyteen kuulla yksinkertaisintakaan ajatusta.

- Olen minä joskus pahoillani siitä, Miima sanoi. - Ainakin silloin, kun sinulla on mielessäsi kysymyksiä, joihin osaisin vastata, mutta vain ajattelemalla.

Lapsi oli lopettanut syömisen ja nukahtanut. Ramu nousi auttamaan Miimaa mukavampaan asentoon.

- Onko Areno sinusta hyvä nimi? Miima kysyi. - Jos pidät siitä, alan sanoa poikaa Arenoksi.

- Se on hyvä nimi, Ramu sanoi. - Mutta nyt sinun pitäisi nukkua vähän aikaa ja kerätä voimia. Olet menettänyt paljon verta. En mielelläni vielä päästäisi

luoksesi edes heitä, jotka ovat sinulle kaikkein läheisimpiä.

- Ei minulla oikeastaan ole täällä muita kovin läheisiä kuin sinä, Miima sanoi. - Oosa on kyllä sisareni, mutta meillä on kymmenen vuoden ikäero, ja olin vain kuusivuotias, kun Oosa lähti kotoa. Maltan hyvin odottaa hänen tapaamistaan huomiseen, ja Oosallekin varmasti riittää siihen asti tieto, että kaikki sujui hyvin.

Käytävästä kuului kiireisiä askelia ja palvelustytön ääni, joka selitti, ettei kunnioitetun Ramun luo saanut mennä, hänen vaimonsa oli juuri synnyttänyt. Sitten ovi riuhtaistiin auki, ja Rotaa syöksyi huoneeseen. Palvelustyttö seurasi häntä huolestuneen näköisenä. Rotaa aikoi kertoa asiansa, mutta Miima kuuli hänen ajatuksensa ja huudahti kauhusta.

- Ramu, kiirehdi, mene hänen kanssaan, Miima sanoi. - Tulipalo oli Verrakan asunnossa. Kaikki lapset kuolivat. Verraka sai tuotua Liian ulos. Liia on hengissä, mutta hänellä on vaikeita palovammoja. Mene nopeasti apuun.

Ramu epäröi katsoen vaimoaan. Rotaa sanoi: - Sinun on tultava. Olet saatavilla olevista parantajista taitavin. Jos joku voi auttaa häntä niin sinä.

- Mene, Miima sanoi. - Ei minulla ja vauvalla ole mitään hätää. Kiirehdi.

- Jää vaimoni luo, Ramu sanoi palvelustytölle. - Sinun ei tarvitse tehdä mitään, ellei vaimoni pyydä jotain. On hyväksi, jos hän nukkuu. Jos hänelle tulee vaikeuksia, hae minulta ohjeet.

Rotaa juoksi edellä, ja Ramu seurasi häntä. He ohittivat vaiteliaina ryhminä seisovia palvelijoita ja sotilaita ja kulkivat valtaistuinsalin läpi. Se oli tyhjä, vain mahtavat leijonapatsaat tuijottivat seinustoilla. He kiirehtivät Karetan ja Lisin yksityispuolen seurusteluhuoneeseen ja sieltä makuuhuoneeseen. Lis

tuli heitä vastaan ja sanoi: - Oosa on jo täällä, mutta hankään ei ole uskaltanut tehdä muuta kuin levittää viilentäviä kääreitä. Palovammat ovat todella pahat.

Oosa ei ollut varsinaisesti parantaja, mutta hän osasi hoitaa monia sairauksia ja vammoja. Hän oli Liian luona, ja Verraka oli hänen vieressään. Kareta seisoj vähän syrjässä, ja Rotaa meni hänen luokseen.

Ramu irrotti Liian yltä ne vaatteet, jotka eivät olleet palaneet kiinni ihoon. Oli selvää, että tilanne oli toivoton. Ihoa oli poissa niin paljon, että sellaisesta menetyksestä ei selviäisi hengissä. Liian viimeisiä hetkiä voisi vain yrittää helpottaa.

- Haluan paljon puhdasta, mahdollisimman sileää kangasta, Ramu sanoi. - Paikallisilta parantajilta on haettava voidetta, jossa ei ole hajusteita, ja siihen on sekoitettava keltakukkaa, he tietävät kyllä minkä verran. Yhden heistä on tultava luokseni, sillä haluan lisäksi lääkettä, josta saa puhua ainoastaan parantajien kesken.

Huoneeseen laskeutui raskas hiljaisuus. Sitä lääkettä annettiin vain kuoleville. Lis ryhdistäytyi kuitenkin nopeasti.

- Käyn antamassa käskyt, hän sanoi.

Kun Lis tuli takaisin, Ramu tunnusteli Liian pyöreää vatsaa, ja hänen kasvoillaan oli keskittynyt, ihmettelevä ilme. Lis tuli viereen ja katsoi parantajaa kysyvästi.

- Haluan Karetan, Rotaan ja Verrakan lähtevän pois huoneesta, Ramu sanoi.

- Minä jään, Verraka sanoi kiivaasti.

- Sairashuoneessa määrään minä, Ramu sanoi.

Vaikutti siltä, että Verraka ei aikonut totella.

- Kareta ja Rotaa, viekää hänet, Ramu käski.

Verraka vastusteli ensin, mutta tuntui sitten ymmärtävän toimintansa järjettömyyden, ja antoi taluttaa

itsensä seurusteluhuoneeseen. Siellä hän vajosi istumaan yhteen tuoleista.

- Anteeksi, ystävät, hän sanoi hiljaa. - Käyttäydyin kuin kuriton lapsi.

- Suru tekee ihmisen sellaiseksi, Rota sanoi myötätuntoisesti.

Verrakan pitkät hiukset olivat kärventyneet lyhyiksi ja latvoistaan mustuneiksi. Vaatteetkin olivat osittain palaneet. Hänellä oli palovammoja, jotka varmasti tuottivat kipua, mutta hänen kasvonsa olivat ilmeettömät.

- Sinun pitää kylpeä ja vaihtaa vaatteita, ja sinunkin vammasi pitää tutkia ja hoitaa, Kareta sanoi.

- En aio kylpeä, Verraka sanoi. - Ymmärrätte varmasti järkevinä ihmisinä, että välittömästi Liian kuoltua tapan itseni. En usko teidän moittivan minua siitä, saati sitten yrittävän estää. Enkä usko, että se jumala, jonka eteen kuoltuani joudun, välittää siitä olenko peseytynyt.

Kareta ei sanonut mitään, hän tunsi itsensä avuttomaksi ystävänsä sulkeutuneen uhman edessä. Rotaan kyyneleet valuivat poskille, eikä hän yrittänytkaan peitellä niitä, mutta hänkään ei lähestynyt ylipäällikköään.

Lis tuli huoneeseen. Hän ylitti lattian kiireisin askelin ja pysähtyi Verrakan eteen.

- Sinun palovammasi pitää hoitaa, hän sanoi hiljaa. - Ramun arvion mukaan ne näyttivät niin tuskallisilta, että sinun on otettava myös vahvaa kipulääkettä.

Verraka naurahti.

- En tarvitse hoitoa enkä lääkettä, hän sanoi.

Lis tarttui miehen käsiin. Verraka katsoi alaspäin eikä nostanut päätään, ja Lis polvistui lattialle nähdäkseen hänen kasvonsa.

- Liia synnyttää, Lis sanoi.